

מזל יתומה / גלית דהן קורליבך / אחוזת בית / 258 עמ'

טיפת מזל

מקורות ההשראה של "מזל יתומה" רבים וברורים, ובכל זאת נכתבה כאן יצירה חדשה ומעניינת // יעל אברך

וגם בספר הזה היא מצליחה ליצור דמויות מעניינות שנאמנות לסוגה שבה נוצרו. חוץ מהדמויות בשר ודם, יש עוד שתי שחקניות מרכזיות בספר: השפה וירושלים. לרוב שתי אלו מחמיאות זו לזו ומתכתבות ביניהן: הענבים והתאנים שגדלים ליד המעיין בליפתא, תיאורי הבניינים ש"נדבקו להר בכוח" בשכונת קראקס, הבתים המשורגים צמחים מטפסים בעין כרם ובטלביה. השפה מדויקת, חושנית ועוזרת להכניס את הקוראים לעלילה המתקדמת בקצב מהיר, וירושלים היא כנראה הנוף המחמיא ביותר בעולם לסיפורים של אנשים פצועים ומשונים.

כאמור, יש פה הומאז' ברור לסיפורי יתומים מוכרים בספרות וגם לסיפורים אחרים. אביטל ג'ינג'ית סוערת כמו בילבי, מסתדרת עם חיות כמו ד"ר דוליטל, יתומה כמו אוליבר טוויסט ואן שרלי, מתנהלת ברחובות האפלים של ירושלים כמו תמר ב"מישהו לרוץ איתו". היא מתייחסת לכל הרמיון הזה באופן ישיר כשהיא מספרת את הסיפור שלה דרך דמות אחרת: "כנראה שאיבון לא קראה ספרי יתומים או ספרים בכלל. לפי מה שהיא כתבה ואחר כך קראה לנו בקול, הייתי מוכנה להתערב שהיא לא הכירה את חבריי הטובים מהעבר [...] כי הגיבורה של הספר של איבון הייתה כמובן היא עצמה, והיא לא הייתה מצחיקה או עצובה, לא קרו לה דברים איומים מדי או גדולים".

ChatGPT אולי יכול לכתוב תסריטים בהתבסס על אירועי עבר, אבל לא בטוח שהוא יכול לבצע אדפטציה של סיפורים מפורסמים מכל הזמנים, לזמן ולמקום אחרים, עם אמירה חברתית, דמויות מובחנות ואירועים גדולים, בטח שלא עם לב ונשמה שעומדים מאחורי כל אלו. עד שזה יקרה, נדמה שמקומם של הסופרות והסופרים מובטח לעת עתה.

לפני כמה חודשים נכנסו לחיינו כלי הבינה המלאכותית בגרסה המשוכללת ביותר שפותחה עד כה. מעבר לשאלות מוסריות, קם קול זעקה בקרב יוצרים שהרגישו שבהינף מקלדת תפקידם התרוקן מתוכן: אנשי קריאייטיב, אנימטורים, מעצבים גרפיים, וגם סופרים. אם יש מחשב שיכול לעשות את כל מה שאנחנו עושים, שאלו, מה הטעם בנו? כשנבואות החורבן האלו צפות מעליי, התחלתי לקרוא את ספרה של גלית דהן קרליבך ושמחתי לגלות שגם בתקופה הזאת יש חשיבות רבה לסופרים ויוצרים. וכל זאת למה? כי דהן קרליבך הסתמכה על אילנות גדולים, יצירות שונות של סופרים מוכרים, ינקה מהם וטוותה יצירה חדשה שנשענת ברובה, אם לא בכולה, על אותם הסיפורים.

אביטל אוחיון התייתמה מאמה עוד בינקותה וגרלה אצל סבה וסבתה השיכורים תמידית בשכונת ליפתא הענייה. אביטל מלאה ברעיונות והשערות לגבי מוצאה, ומחפשת ללא הרף את ה"ליר" שלה, הכינוי שהמציאה לאבא אוהב, בשכונה המלאה בטיפוסים צבעוניים. אחרי סיפורי תלאות לא פשוטים אוסף אותה לביתו גבר מבוגר. הגבר המבוגר והמודקן הוא אחיטוב פורת, סוכן מוסד ותיק ועשיר, שבזמנו הפנוי שותה, מעשן ומסתיר ממשפחתו את מחלת הסרטן שקוצבת את חייו. הם מתחברים, למרות שכל דבר שהיא אוהבת – כמו גינון ובעלי חיים – רחוק ממנו שנות אור. כשהיא מגלה שלאחייטוב יש בת, בעל ובת מאומצת, היא מעדיפה אותם על פני הזקן הרוטן, ומתחילה לבלות איתם יותר. אבל הדברים פשוטים פחות ממה שהם נראים, והעלילה מתקדמת במהירות עד לסופה המפתיע, והמעט מאולץ. דהן קרליבך היא כותבת מוכשרת,